

Sygn. akt VI Cz 535/17

POSTANOWIENIE

Dnia. 18 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie VI Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Polak

Sędziowie: SSO Henryka Szwyngel SSO Hanna Morejska spr.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 maja 2017 r.

sprawy egzekucyjnej wierzyciela Przedsiębiorstwa (...) S.A. w C.

z udziałem dłużnika Wojewódzkiego Szpitala (...) im. (...) w C.

skarga dłużnika na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Częstochowie M. B. w sprawie Km 4/17

na skutek zażalenia dłużnika Wojewódzkiego Szpitala (...) im. (...) w C. oraz Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Częstochowie M. B.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 13 marca 2017r.

sygn. akt XV Co 798/17

postanawia: 1. Oddalić zażalenie komornika

2. oddalić wnioszek dłużnika o obciążenie kosztami postępowania komornika

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 13 marca 2017 Sąd Rejonowy w Częstochowie postanowił odrzucając skargę dłużnika w przedmiocie obniżenia opłaty egzekucyjnej i wysokości opłat zmienić z urzędu postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Częstochowie z dnia 18 stycznia 2017 w sprawie o sygn.. akt(...) w ten sposób, że uchylić ustalony przez Komornika podatek VAT w kwocie 3064, 77 złotych jako wartość dodaną do ustalonej opłaty egzekucyjnej w kwocie 13325,09 złotych i uchylić podatek VAT w kwocie 4 307 ,89 złotych jako wartość dodaną do ustalonej opłaty egzekucyjnej w kwocie 18 729,95 złotych .

Sąd Rejonowy ustalił i zważył co następuje;

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Częstochowie w postanowieniu z dnia 18 stycznia 2017 ustalił ostateczne koszty postępowania egzekucyjnego wobec jego zakończenia. Doliczając do opłat sądowej podatek VAT naliczony w wysokości 23 % od opłaty egzekucyjnej . Opłaty egzekucyjne zostały określone w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji. Ustawa ta reguluje w sposób precyzyjny zarówno maksymalną, jak i minimalną wysokość opłaty egzekucyjnej, jaką może pobrać komornik. Nadto Sąd Najwyższy w sprawie IIICZP 34/16 uznał że Komornik sądowy, określając wysokość kosztów postępowania egzekucyjnego, nie może podwyższyć opłaty egzekucyjnej, ustalonej na podstawie art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji . Stąd doliczenie przez Komornika podatku VAT do opłaty egzekucyjnej podlegało uchyleniu przez Sąd z mocy art. 759par.2 kpc

Zażalenie na postanowienie złożył komornik wnosząc o jego uchylenie . W uzasadnieniu zażalenia podnosił że Komornik ma obowiązek uiszczać podatek VAT i brak jest podstawa aby przyjąć że podatek VAT mieścił się w pobieranej opłacie . Nadto o zakresie obowiązku podatkowego nie może orzekać sąd powszechny

Sąd Okręgowy stwierdza że zażalenie nie jest zasadne z przyczyn następujących. Sąd Rejonowy przeprowadził w przedmiotowej sprawie wnikliwą analizę stanu prawnego odnośnie istoty opłat egzekucyjnych , dlatego ustalenia te Sąd Rejonowy przyjmuje za własne.

W swojej praktyce orzeczniczej sądy powszechne wielokrotnie wypowiadają się w kwestii podatkowych, jeżeli stanowią one element rozstrzyganych przez nich spraw. Jest tak np. w przypadku ustalania wynagrodzenia biegłych, kuratorów, adwokatów i radców prawnych zastępujących strony z urzędu syndyków czy kuratorów. Dotyczy to sądów wszystkich instancji. Jeżeli chodzi o kwestię rozstrzygnięcia merytorycznego, to stanowisko Sądu Rejonowego należy uznać za trafne. Przesądza o nim aktualna treść art. 49 ustawy z dnia 29.08.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, która pozwala uznać opłatę egzekucyjną za świadczenie brutto, tzn. zawierające już naliczony podatek VAT, ze względu na brak jednoznacznego stwierdzenia przewidującego doliczanie kwoty podatku do ustalonej opłaty. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie zajmował się kwestią oceny charakteru opłaty egzekucyjnej uznając jednoznacznie że opłata egzekucyjna , jest świadczeniem publicznoprawnym i jako taka jest zaliczana do danin publicznych – (np. wyrok TK z 30 kwietnia 2012 r., sygn. SK 4/10, i wyrok z 26 lutego 2013 roku w sprawie SK12/11) W tym ostatnim wyroku Trybunał Konstytucyjny przypomniał że art. 64 Konstytucji stanowi adekwatny wzorzec do oceny przepisów z dziedziny prawa daninowego. Nałożenie opartego na art. 84 Konstytucji obowiązku świadczeń publicznych oznacza ingerencję w prawo dysponowania środkami pieniężnymi należącymi do majątku osoby obciążonej tym obowiązkiem, w szczególnych wypadkach prowadzącą nawet do umniejszenia substancji tego majątku. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, że przepisy regulujące problematykę danin publicznych muszą być zgodne z całokształtem obowiązujących norm i zasad konstytucyjnych oraz nie mogą prowadzić do naruszenia wartości objętych ochroną konstytucyjną, w tym własności i innych praw majątkowych (zob. wyroki TK z: 11 grudnia 2001 r., sygn. SK 16/00, OTK ZU nr 8/2001, poz. 257; 7 czerwca 1999 r., sygn. K 18/98, OTK ZU nr 5/1999, poz. 95; 5 stycznia 1999 r., sygn. K 27/98, OTK ZU nr 1/1999, poz. 1; 25 listopada 1997 r., sygn. K 26/97, OTK ZU nr 5-6/1997, poz. 64). . W powołanych orzeczeniach Trybunał Konstytucyjny uznał jednoznacznie że Komornik sądowy jest monokratycznym, państwowym organem egzekucyjnym, który na zasadzie wyłączności wykonuje czynności egzekucyjne w sprawach cywilnych. Został ustawowo wyposażony w kompetencje władcze, z możliwością wykorzystania pozostających w monopolu państwa środków przymusu (zob. wyrok TK o sygn. SK 4/10). Jest powoływany przez Ministra Sprawiedliwości (art. 11 ust. 1 ustawy o komornikach); symbolicznym wyrazem publicznoprawnego statusu komornika jest prawo do używania pieczęci urzędowej z godłem państwa (art. 4 ustawy o komornikach). Komornik jest organizacyjnie i funkcjonalnie powiązany z organami sądowymi - działa przy sądzie rejonowym oraz podlega nadzorowi prezesa tego sądu (art. 3 ustawy o komornikach). Ponadto jest funkcjonariuszem publicznym, któremu ustawa powierza realizację określonych zadań państwa, m.in. w zakresie wykonywania orzeczeń sądowych. Forma i sposób realizacji tych zadań uregulowane są w normach o charakterze publicznoprawnym. Wobec tego komornik działa jako organ pozostający wobec stron postępowania egzekucyjnego w stosunku nadrzędności, a nie równorzędności. Tym samym nie wchodzi z uczestnikami tego postępowania w stosunki zobowiązaniowe (cywilnoprawne), a stosunek zachodzący w postępowaniu egzekucyjnym pomiędzy wierzycielem, na którego wniosek wszczęto to postępowanie, a komornikiem, który je prowadzi jako organ egzekucyjny, jest stosunkiem o charakterze publicznoprawnym . Stanowisko takie zajął także SN w uchwale z 22 października 2002 r., sygn. akt III CZP 65/02, . Charakter prawny opłaty egzekucyjnej był przedmiotem pogłębionej analizy w wyroku Trybunału o sygn. SK 4/10. Najważniejsze ustalenia w nim obejmują stwierdzenie, że opłata egzekucyjna jest świadczeniem publicznoprawnym, uiszczanym przymusowo z tytułu prowadzonej w konkretnej sprawie egzekucji. Komornik nie może odstąpić od jej pobrania ani też umówić się co do jej wysokości w konkretnej sprawie. Jako świadczenie publicznoprawne, opłata egzekucyjna jest zaliczana do danin publicznych. W doktrynie prawa finansowego wskazuje się, że opłata publiczna jest odpłatnym świadczeniem pieniężnym ponoszonym przymusowo, jest związana ze świadczeniem wzajemnym ze strony podmiotu publicznego. Co do zasady opłatę egzekucyjną uiszcza dłużnik, ponieważ egzekucja komornicza jest spowodowana odmową wykonania ciążących na nim obowiązków. Opłata egzekucyjna stanowi obciążenie finansowe

dla dłużnika, w zależności od woli ustawodawcy w wysokości stałej lub stosunkowej do wartości egzekwowanego świadczenia. Z jednej strony jest ona swoistym wynagrodzeniem za prowadzenie egzekucji, z drugiej natomiast pełni funkcję prewencyjną, aby dłużnik miał świadomość, że brak dobrowolnego wykonania tytułu egzekucyjnego wiąże się dodatkowo, poza przymusowym spełnieniem orzeczonego świadczenia, z kosztami postępowania egzekucyjnego.

Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny w wyroku o sygn. SK 4/10 podkreślił, że opłata egzekucyjna nie może być traktowana jako cena za czynności komornika. Problem porównywania opłat publicznoprawnych do cen za usługi jest zagadnieniem kontrowersyjnym w nauce prawa. Wysokość opłat publicznoprawnych jest kalkulowana w różnorodny sposób w zależności od rodzaju opłaty. Kryterium ustalania wysokości opłaty publicznoprawnej nie jest co do zasady wartość konkretnych czynności czy świadczeń, które podlegają opłacie. W pewnych okolicznościach opłaty mogą być niższe niż wartość uzyskanego świadczenia. Możliwa jest również sytuacja odwrotna, gdy opłata przewyższa koszt świadczeń. Dlatego można stwierdzić, że opłata egzekucyjna ma charakter mieszany. Z jednej strony ma wszelkie cechy opłat publicznych, z drugiej jednak ustawodawca zdecydował o powiązaniu jej wysokości z okolicznościami konkretnej sprawy, w której zostaje ustalona przez komornika. W tym kontekście w wyroku o sygn. SK 44/09 Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że normatywne uregulowanie wysokości opłat opiera się na założeniach szacunkowych. Ustawa o komornikach nie zakłada, że każde postępowanie egzekucyjne musi przynosić komornikowi zysk. Nie gwarantuje nawet zbilansowania się wpływów i wydatków w każdym jednostkowym wypadku (zob. wyrok TK z 3 grudnia 2003 r., sygn. K 5/02, OTK ZU nr 9/ (...), poz. 98). Jak stwierdził Trybunał w wyroku z 14 maja 2009 r. o sygn. K 21/08. (OTK ZU nr 5/ (...), poz. 67), pogląd, że opłaty egzekucyjne ustalone są w sposób niezwiązany z rzeczywistymi kosztami konkretnego postępowania egzekucyjnego i mają charakter daniny publicznoprawnej, zachowuje aktualność, mimo postulatów jak najściślejszego powiązania wysokości należnej komornikowi opłaty .

Z mocy art. 84 Konstytucji

każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie. Zatem obowiązek uiszczania wyższych danin publicznych w tym opłat egzekucyjnych nie może wynikać z aktów prawnych niższego rzędu czy też interpretacji organów podatkowych. Należy zwrócić uwagę, że w sytuacji , kiedy ustawodawca chce, aby do opłaty należnej podatnikowi podatku od towarów i usług (VAT) doliczany był ten podatek, to wskazuje to w sposób wyraźny . Aktualne brzmienie art. 49 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji takich regulacji jednak nie zawiera. Do czasu więc ewentualnej nowelizacji w/w ustawy w tym zakresie, należy przyjąć, iż kwota otrzymanego przez komornika wynagrodzenia za świadczone usługi zawiera już podatek VAT. Zgodzić się należy ze skarżącym iż odmienna interpretacja, w szczególności zezwalająca na obciążenie stron postępowania egzekucyjnego dodatkowo koniecznym do zapłaty przez komornika podatkiem VAT, zwiększałaby wysokość opłat egzekucyjnych, co naruszałoby przepisy regulujące wysokość i zasady pobierania opłat egzekucyjnych, które stanowią materię ustawową

Sąd Okręgowy w tej sytuacji w pełni przychylił się do stanowiska Sądu Najwyższego w sprawie IIICZP 34/16 że komornik sądowy określając wysokość kosztów postępowania egzekucyjnego, nie może podwyższyć opłaty egzekucyjnej, ustalonej na podstawie art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst: jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 790 ze zm.), o stawkę podatku od towarów i usług. Wbrew zarzutom Komornika istota sporu nie dotyczy na obecnym etapie postępowania czy komornik powinien płacić podatek VAT , lecz czy podatek ten powinien być doliczany do opłaty egzekucyjnej i dodatkowo obciążać strony postępowania ponad wysokość ustalonej ustawowo opłaty egzekucyjnej . Z przeprowadzonej wyżej analizy wynika że w świetle cytowanego wyżej orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego w obecnym stanie prawnym brak jest podstaw do obciążania stron postępowania egzekucyjnego doliczaniem do opłat egzekucyjnych podatkiem VAT.

Mając na względzie wskazane argumenty Sąd odwoławczy na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie Komornika . Odnośnie kosztów postępowania zażaleniowego komornik nie jest stroną postępowania i nie można go obciążyć kosztami postępowania , dlatego oddalono w tym zakresie wnioski dłużnika